628

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ყველა ქვეყნის მუშებო, შეერთდით!!

გაუმარჯოს რვა საათის სამუშაო დღეს!!

პირველ მაისოგა.

ყოველ ქვეყანაში და ყოველ **ერში**, წელიწადში რამდენიმე დღესასწაულია, ყოველ წელს რამდენიმეჯერ შეაჩერებენ მუშაობას, გამოკეტვენ დუქნებს, დააყენებენ მანქანებს, შეასვენებენ ხარურმებს, დარეკვენ ზარებს და **ყველა** ღარიბი და მდიდარი, მუშა და ბურჟუა, გლეხი და აზნაური მოსვენებას ეძლევა. მაგრამ არის აგრეთვე ერთი დღე, რომლის დღესასწაულობა არ წააგავს არც ერთს ამათგანს, რომელიც არ არის გამოგონილი სათაყვანებლად წმინდანის, სადიდებლად გვირგვინოსანის, განსამტკიცებლად ცრუ—მორწმუნოების, დასაძინებლად გონების... არის ერთი ისეთი დღეობა, რომელსაც არ დღესასწაულობს ის, ვინც ყოველ დღე დღესასწაულშია, უარყოფს ის,—ვინც ყოველდღე თავისუფალია, ეწინააღმდეგება ის,—ვინც ყოველდღე ფუფუნებაშია. ეს დღე აძლევს ერთს იმედს და მეორეს უიმედობას, ერთს—სასოებას და მეორეს—სასოწარკვეთილებას, ერთს სიხარულს და მეორეს ჭმუნვარებას. **ერთის სიტყვით—ის ძვეყანას** ჰყოფს ორ ბანაკად, ორ კლასად და როცა ერთისთვის მხიარულებაა,—მეორესთვის მოთქმა—გოდებაა. ეს საკვირველი დღე არის **დღე პირველი მაისისა.**

პირველი მაისობა არ ეკუთვნის იმას, ვინც განცხრომით ატარებს წუთი სოფელს, ვინც პატრონობს ქვეყნის სიმდიდრეს და ვისაც ჰმონებს მილიონობით ხალხი; არა, ის ეკუთვნის პირიქით მას—ვინც ტანჯვაში ატარებს ცხოვრებას, ვინც თავის შრომით ჰქმნის ყოველსავე სიმდიდრეს ამა სოფლისას, ვინც ცხოვრობს იმიტომ, რომ ბატონები აცხოვროს, მუშაობს იმიტომ, რომ უფროსები არჩინოს, მრაველობს იმიტომ, რომ იმათ ემონოს თვითონ და ამონოს თავის შვილები და შვილიშვილები!... ამ თანამედროვე მონათა სახელი **მუშაა**, მუშა ხალხი! და აი, პირველი მაისი მუშა ხალხის საკუთრებაა. მას არ გააჩნია სხვა რაიმე საკუთრება, მას არ შეარჩინეს სახლკარი, ადგილ-მამული, საკუთრების არაფითარი ნასახი, მას დაუტოვეს მხოლოდ მისი მარჯვენა:—წადი, იმუშავე და [illegible] თავის წილ მეოველი ბუნებისაგან მინიჭებულია, მეორე მის მიერ შეძენილი. პირველი იარაღია მდიდართა გასამდიდრებლათ, მეორე იარაღია მდიდართან საბრძოლველად. პირველი მათ ამონებს შეძლებულთ, მეორე მათ ათავისუფლებს მონობისაგან, პირველი მისგან ჰქმნის სამუშაო მანქანას, მეორე მისგან ჰქმნის თავისუფალ მოქალაქეს და როცა თავისუფალ მისწრაფებას პირველ მაისისას, ის მიაშველებს ღონეს თავის მაჯისას—მაშინ 'შეიძრეის მთელი ქვეყანა და ძირიანად **დაინგრევა არსებული წყობილება!** დიახ, ძალა შეიქმნს უფლებას! ძალა შეიქმნს ადამიანობას და ვაი, მუშა ხალხის ბრალი, თუ მან შემთხვევის დროს ეს იარაღი არ გამოიყენა! მარა სანამ ის ამას გამოიყენებდეს, მანამდი საჭიროა მისი ერთობა, მისი თვით-ცნობიერება და მისი მოძრაობა, და აი ამას უნერგავს მას **პირველი მაისი.**

პირველი მაისი არ არის საკუთრება თვითეული მუშის, თვითეული ოჯახის! არა, ის არის საკუთრება ყველა მუშის, სადაც და როგორ პირობებშიც უნდა ცხოვრობდეს იგი. ეს დღე აერთებს მუშას ერთი და იგივე ერისას, ეს დღე აერთებს მუშას სხვა და სხვა ერისას. ის აკავშირებს იმათ, ვინც დაყოფილია ენით, ზნეჩვეულებით, ზღვა-ოკეანებით. ის ულვიძებს ერთსა და იმავე მისწრაფებას ფრანგს და ქართველს, რუსს და ინგლისელს, ნემეცს და სომეხს, ისპანელს და იტალიელს, ამერიკელს და ავსტრალიელს, ერთის სიტყვით,—**ყველას—მთელი ძვეყნის პროლეტარიატს.** ის არის ისეთი თვალთუხილავი ჯაჭვი, რომლის რგოლებს თვითეული ერის მუშა ხალხი წარმოადგენს და რითაც გარს შემორტყმულია მთელი დედამიწა! პირველი მაისი ერთხმით აფეთქებს მილიონთა გულს, ერთნაირათ ამუშავებს მილიონთა გონებას, ერთი გრძნობით აღეველებს მილიონთა არსებას! ? დღეს ქვეყნის ყოველ კუთხეში აფრიალებული ა ერთი და იგივე დროშა მუშათა ერთობის, მუშათა ძმობის, მუშათა მტრების დამხობის და სამართლიანობის აღდგენის, ამ დღეს მუშა ცხელი და ცივი ქვეყნის, ძველი და ახალ ქვეყნის თხოულობს ერთსა და იმავეს, უარ ჰყოფს ერთსადა იმავეს, ებრძვის ერთსადა იმავეს და მომავალს უმზადებს ერთსადა იმავეს; და აქ მუშა გრძნობს, რომ ის არ არის მარტო ობოლად, უმწეოდ გარიყულ . ის გრძნობს, [illegible]

ბიბლიოთეკა
БИБЛИОТЕКА
Музея Рев. Груз

მთელი ჯარია, მზათ არის დაიცვას თავისი თავი და დაიფაროს თავისი ამხანაგები, და ეს ამაღლებს მას გონებრივად, ასპეტაკებს ზნეობრივად და მით ადამიანი იქმნება ადამიანად.

პირველი მაისობა არის კლასის დღესასწაული!

პირველ მაისობა ეს ერთად ერთი დღესასწაულია, შემოღებული თვით ხალხის მიერ, თვით მუშის მიერ. დიახ მუშა, ეს გუშინ ასე დაბეჩავებული, ასე ყველასაკან აგდებული, ასე დამცირებული, დღეს ისე გაძლიერდა, ისე გამოკეთდა, რომ თავის საკუთარ დღესასწაულსაც კი იარსებს!... დიახ ის დღე ადარ არის ის, რაც იყო წინათ! ის დღეს ბუმბერაზია, ის მდევია, რომლის ფეხის გადადგმა აძრევს არე მარეს და რომლის ერთი დაძახება წვდება კიდიდგან კიდეს. მხოლოდ მას შეეძლო ეთქვა ბურჟუაზიისათვის: შენ გსურს, მე დღეს ვიმუშავო და შენ ქონება გაგიმრავლო, მე არ მსურს და იქმნა ნება მუშისა!... მხოლოდ მას შეეძლო ეთქვა მთავრობისათვის: შენ გინდა მე ვადიდო ან მეფე ან წმინდანი! მე არ მინდა, მე მაქვს სატრფიალო საგანი, მე მყავს საკუთარი ღვთაება და ის მინდა ვადიდო; ეს ღვთაება მუშა ხალხია, ეს საგანი ჩვენი მისწრაფებაა! და იქმნა ნება მუშისა!.... მხოლოდ მას შეეძლო ეთქვა თავის თავისათვის: ჩვენ დღეს იმდენად შეერთებული და შეგნებული ვართ, რომ კაპიტალისტთა დაუკითხავად, პოლიციელთა ნება დაურთველად შეგვიძლიან მუშაობა შევწყვიტოთ, ვამოვიდეთ და ჩვენი უფლება მოვითხოვოთ. დეე შეშფოთდენ ბატონები, დეე, იცოდენ რომ მუშა-ხალხი აზვირთებულია და მათ ცარცვა--გლეჯას წალეკას უპირებს..... და იქმნა ნება მუშისა! ასრულდა ის, რაც მან გადაწყვიტა, განხორციელდა ის, რაც მან მოისურვა და მით აღდგა ის მკვდრეთით და ფერხთა თვისთაგან გაირეკა მტვერი მონობისა და შეითვისა ღირსება ადამიანისა.

პირველი მაისი არის დღესასწაული შრომისა!

მაგრამ ეს ერთ დღეს არ დაბადებულა, ერთ კვირას, გინდ ერთ თვეს არ შემუშავებულა, ერთი ბძანებით არ შემოღებულა—ის ნელ-ნელა შემზადდა მუშა ხალხის გულში, ნელ-ნელა მომწიფდა და ძირი მოიმაგრა. ის ხან ერთ ქვეყანაში ამოყოფდა თავს, და ხან მეორეში. ხან ერთი წაატანდა ხელს, ხან მეორე და მხოლოდ ბოლოს შეიქნა ის საყოველთაო დღესასწაულად, ბოლოს მიიღო ის ყველა ქვეყნის პროლეტარიატმა.

შრომის დღესასწაული პირველად დაიბადა ამერიკაში. 1884 წელს ოქტომბერში ამერიკის შეერთებულ მუშათა კორპორაციამ თავის წლიურ კონგრესზე ჩიკაგოში დაადგინა: „1886 წლის 1 მაისიდამ შემოღებულ იქნას რვა საათის სამუშაო დღე და მიზნის განხორციელებას ეხლავე შეეცადონ მუშათა ყველა ორგანიზაციები“. ესევე გადაწყვეტილება განიმეორეს 1885 წლის კონგრესზე. მუშები თავიანთ პირობებში კაპიტალისტებთან უწერდენ: 1886 წლის 1 მაისიდან ამპირობებს ძალა აღარ ექნებათო. ცხადია, ეს იყო პირველი მაისობის არა დღესასწაული, არამედ შრომის პირობის შეცვლის დღე. ეს იყო, თუ შეიძლება ასე ითქვას, **შრომის** დღე.

ნიუიორკის ნემეცთა მუშების ცენტრალურმა კავშირმა 1885 წელს თავის კონგრესზე გადაწყვიტა: „რადგანაც სხვა და სხვა დღე წელიწადში კანონით არის დადგენილი, როგორც მოსვენების დღე სხვა და სხვა შემთხვევების პატივსაცემლათ, და რადგანაც არც ერთი ეს დღე არ არის დანიშნული მუშათა დემონსტრაციისათვის, ამიტომ ცენტრალური კავშირი აღიარებს სეპტემბრის პირველ ორშაბათს შრომის დღეთ და ამ დღეს უნდა შეწყდეს ყოველნაირი მუშაობა. ამ ნაირათ აქედან წარმოდგა იდეა ყოველწლივ ერთი დღის დღესასწაულისა. ჩიკაგოს კონგრესმა წამოაყენა კითხვა რვა საათის დღის შემოკლებაზე ერთ რომელიმე დღიდან (პირველ მაისიდამ 1886 წლისა), ხოლო ნიუიორკისამ დღესასწაული ერთ რომელსამე დღეს (სეპტემბრის პირველ ორშაბათს), ეს არის იდეა რეფორმის და იდეა დღესასწაულის!

1886 წელს დეკემბერში ეს ორივე გადაწყვეტილება შეათანხმეს ერთ საერთო კონგრესზე და დაადგინეს: სეპტემბრის პირველი ორშაბათი ჩაირიცხოს მუშათა დღესასწაულად და იმავე დღეს გაიმართოს დემონსტრაციები რვა საათის სამუშაო დღის შემოღებისათვის. 1888 წ. კონგრესზე განიხილეს ეს დადგენილება და ერთი დელეგაციის წინადადებით სეპტემბრის ორშაბათის მაგიერ დაინიშნა პირველი მაისი.

ამნაირათ ამერიკის მუშებმა შეამუშავეს პირველი მაისის იდეა, რაიცა იხატება იმაში, რომ ეს დღე ედღესასწაულათ და კაპიტალისტებისაგან შრომის პირობების შეცვლა მოეთხოვნათ; მაგრამ ამასთანავე უარ ყოფდენ მუშათა ცალკე პოლიტიკურ პარტიის შედგენას და მთავრობაზე ძალის დატანებას ცვლილებების შემოსაღებათ.

ეი ეს უკანასკნელი იდეა დაიბადა საფრანგეთში.

4 ნოემბერს 1888 წელს ლიონში მომხდარ მუშათა სინდიკატების კონგრესმა მიიღო შემდეგი: „რადგანაც—

„დიდი ხანია, რომ მუშათა ორგანიზაციები თხოულობენ სხვა და სხვა რეფორმებს სახელდობრ: რვა საათის სამუშაო დღეს, დღის ქირის მინიმუმს (უმცირესი), კაპიტალისტთა პასუხის მგებლობას მუშის უბედური შემთხვევის დროს, აღზრდას ბავშთა და შენახვას დაერდომილთა და მოხუცებულთა საზოგადო ხარჯით, და სხვა და სხვა,

„და რადგანაც ყველა ეს მოთხოვნილება ხდება თვითეული ორგანიზაციის მიერ ცალ-ცალკე და ამიხგამო არავითარ ყურადღებას არ აქცევენ, ამიტომ აუცილებლად საჭიროა ამ მოთხოვნილებათ მიეცეს ახალი ფორმა და ახალი ძალა. ფორმა საერთო და საყოველთაო, ძალა მედგარი და პირდაპირი. ამისათვის კონგრესი ადგენს: 1) კვირას მიმავალ ათ თებერვალს საფრანგეთის ყველა სინდიკატების მუშებმა და ორგანიზაციებმა სასოფლო, სამაზრო

და საგუბერნიო სამმართველოებში გაგზავნოს დეპუტატები და მოითხოვონ შემდეგი რეფორმები: ა) რვა საათის სამუშაო დღე. ბ) დანიშვნა ქირის მინიმუმისა (უმცირესი), რომლის დაბლა ვერასოდეს ვერ დაეშვება ქირა, ხოლო მაღლა-კი აიწევს. 2) ოცდა ოთხ თებერვალს იგივე დეპუტაცია უკან დაბრუნდება პასუხს მოიკითხავს, ხოლო მანამდი-კი მანიფესტაციები ამ რეფორმების სასარგებლოთ გახშირდება. 3) კონგრესის თვითეული დელეგატი მოვალეა უკან დაბრუნებისთანავე ეს მოძრაობა შეამზადოს და სისრულეში მოიყვანოს,

ამნაირათ, როგორც ხედავთ, აქ კაპიტალისტებზე აღარ არის ლაპარაკი, ლაპარაკია მთავრობაზე, მან დააკანონოს რეფორმები და მას დავატანოთ ძალა და მართლაც დანიშნულ დღეს საფრანგეთის სამოც უმთავრეს ქალაქის მუშებმა, როგორც ერთი კაცი, ისე შეასრულეს კონგრესის გადაწყვეტილება. ამ შესანიშნავ მანიფესტაციამ, ამ საკვირველ ერთ სულობამ გააშტერა მთელი საფრანგეთი და აალაპარაკა მთელი ქვეყანა.

ამ გარემოებამ საფრანგეთის მუშებში დაბადა ის აზრი, რომ თუ ერთი ერის მუშებმა ასეთი შთაბეჭდილება მოახდინეს, რაღა იქნება მაშინ, როცა მრავალი ერის მუშა ერთ დღეს ერთნაირ მანიფესტაციას მოახდენსო! და აი, 14 ივლისს 1889 წელს პარიჟის ინტერნაციონალურ მუშათა კონგრესზე ერთმა მუშამ **ლავინიმ** წინადადება წარადგინა: „ერთ რომელიმე დღეს მოხდეს ინტერნაციონალური მანიფესტაცია ისე, რომ ყველა ქალაქის და ყველა ერის მუშებმა ერთ და იმავე დღეს მთავრობისაგან მოითხოვონ რვა საათის სამუშაო დღე და ამ კონგრესის განაჩენთა განხორციელებაო. კონგრესმა ეს აღფრთოვანებით მიიღო, მხოლოდ ბებელის და ლიბკნეხტის წინადადებით ამას მოუმატეს: „სხვა-და სხვა ქვეყნის მუშებმა ეს გადაწყვეტილება სისრულეში მოიყვანონ ისე, როგორც ნებას მისცემს ადგილობრივი პოლიტიკური მდგომარეობაო“, ე. ი. იქ, სადაც თავისუფლება არ არის, სხვანაირათ უნდა მოხდეს და სადაც თავისუფლებაა, კიდევ სხვანაირათო.

ასე და ამ გვარათ კონგრესმა დააკანონა საერთო მანიფესტაცია, მარა როდის და რომელ დღეს? აი მაშინ წარმოდგა ამერიკის დელეგატი და კრებას მოაგონა ამერიკელთა გადაწყვეტილება პირველ მაისობის შესახებ და თხოვა ეს საერთო დღე ყოფილიყო პირველი მაისი, რაც მიღებულ იქმნა.

ამ სახით პირველ მაისის დღეობა მოგვცეს ამერიკის მუშებმა, ხოლო პირველი მაისის პოლიტიკური იდეა საფრანგეთისამ და ეს ორივე შეერთებულ იქმნა ინტერნაციონალური კონგრესის მიერ.

მარა ეს გადაწყვეტილება ეხებოდა მხოლოდ **1890** წლის პირველ მაისს. ამის განმეორებაზე-კი არა თქმულარა და აი ყოველ წლიური განმეორება დაადგინა ბრიუსელის ინტერნაციონალურმა კონგრესმა 1891 წელს. აი ამ კონგრესის განაჩენი:

„კონგრესი,

„რომ შერჩეს პირველ მაისს თავის ნამდვილი ეკონომიური და კლასთა ბრძოლის ხასიათი, აწესებს:

„უნდა მოხდეს ერთი საერთო დემონსტრაცია მთელი ქვეყნის მუშებისა. ამ დემონსტრაციის დღეთ დაინიშნოს პირველი მაისი და პირველ მაისს-შრომა შეჩერებულ იქმნას, სადაც-კი ეს შეიძლება“.

ეს გადაწყვეტილება მიღებულ იქმნა ყველა ერის მუშათა ნაციონალურ კონგრესებზე (საფრანგეთის, გერმანიის, იტალიის, ავსტრიის, ისპანიის, პორტუგალიის და სხვ. და სხვ. ბოლოს ინგლისის) და ხელმეორედ განამტკიცა ციურიხის ინტერნაციონალურმა კონგრესმა 1893 წელს, რომელსაც დაესწრნენ რუსეთის მუშათა წარმომადგენელნიც, ხოლო თავის მხრივ კონგრესმა მიუმატა შემდეგი:

თვითეული ქვეყნის სოციალდემოკრატია ღებულობს ყოველივე ღონეს პირველ მაისს მოხდეს მუშაობის შეჩერება და ეს დღე შეიქნეს დღეთ საერთო კლასიურ მანიფესტაციისა და ამ კლასის მისწრაფების საჯაროდ გამოცხადებისა, იმ მისწრაფებისა, რომ არსებულ წყობილებას ბოლო მოუღოს სოციალური რევოლიუციით, გაუქმოს კლასთა სხვადასხვაობა და მით ერთ და იმავე ერში და სხვა-დასხვა ერთა შორის დაამყაროს მშვიდობიანობა!..

მუშებო!

ხომ ხედავთ, პირველ მაისობის ისტორია გძელი ისტორიაა, ხომ ხედავთ, როგორ ნელნელა გაიზარდა და გადიდდა ის, ხომ ხედავთ რამდენ ქვეყანაში და რამდენ კონგრესებზე იქმნა განაჯალ. შესწორებული და ბოლოს მიღებული, ხომ ხედავთ, როგორ ასრულებს ყველა ერის მუშა ხალხი თავიანთ კონგრესების გადაწყვეტილებას!

მაშ, შეუერთდეთ ჩვენც ევროპის მუშებს, შეუკავშირდეთ ჩვენს მოძმეებს, შეუსისხლხორცდეთ მთელი ქვეყნის პროლეტარიატს და შევისისხლხორცოთ იგი. აღვმართოთ ჩვენც მათ მიერ აღმართული დროშა, დროშა, რომელიც ჩვენიც არის, ვიბრძოლოთ იმ დროშის ქვეშ მათთან ერთათ და ვაბრძოლოთ ისინი ჩვენთან ერთად, ვიქმნეთ მათი ამხანაგნი ბრძოლაში და ვიქმნებით მით ამხანაგი გამარჯვებაში, გავიზიაროთ მათი გაჭირვება და გავიზიარებთ მათ ღალხინებას!...

მაშ, ვიდღესასწაულოთ პირველი მაისი, ვიდღესასწაულოთ ეს ერთად ერთი ჩვენი დღე. იცოდეთ რომ ყველა დანარჩენი დღესასწაული ჩვენი დღესასწაული არ არის: ჩვენია მხოლოდ **პირველი** მაისი, იცოდეთ, რომ ყველა დანარჩენი დღე ჩვენ გვაერთებს ჩვენ მტრებთან, ჩვენ გვაკავშირებს კაპიტალისტებთან, ჟანდარებთან, ბერებთან, ყველა იმ ხალხთან, რომელიც ჩვენ კისერზე ზის და ჩვენ სისხლსა სწოვს. ერთათ ერთი პირველი მაისი გვაშორებს მათგან, ერთაოერთი პირველი მაისი გვაძლევს საკუთარ სახეს, გვაგნებიებს საკუთარ ძალას და საკუთარ მოწოდებას!

იცოდეთ, რომ დღეს ბრძოლის ველზეა გამოსული მთელი ქვეყნის პროლეტარიატი! გაუწოდოთ მას ხელი, გავძახოთ ჩვენი ხმა, ჩავდგეთ მის ფერხულში და აი ეს ფერხული, ეს გზაა, რომ ჩვენ შეგვიყვანს აღთქმულ ქვეყანაში!....

Дозволено Цензурою Тифлисъ. 6-го Декабря 1898 г.—Батумъ. Типографія Едзьое и Ко.

საქ. რევოლ. მუზეუმის ბიბლიოთეკა
БИБЛИОТЕКА
Музея Рев. Грузии